

צ'בזטי מוזהר"ן

קמא

דף צה:

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה צב

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

מאמר על ידי שאדם נע ונד בביתו

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
תורה זו לשון החברים לא ידוע מתי
והיכן נאמרה תורה זו

פתיחה

צדיקים שהם בחי' תורה, כשרואים שיש דין בעולם הם נעים ונדים אפילו בביתם ממקום למקום ומכוונים בזה לנשב על לב העולם לקררו מהקטרוג על רוב חמימות התאוות של בני אדם שמחממים אותו וגורמים קטרוג ודינים. ובפרט התאוה הידועה

ליקוטי הלכות

אין

שיחות השייך לתורה זו

יקרא דשבתא לטשרינער רב- חלק א סימן צב - על ידי מה שהאדם נע ונד אפילו בתוך ביתו יכול לשכך את האש שהוא בחינת דינים ויכול להחיות מתים שיהיו חיים וכו' כמבואר הענין בפנים. ובוה מבואר קצת מה שאמר השם יתברך לקין נע ונד תהיה בארץ וכו' כי מאחר שגברו עליו הדינים מאד על ידי שהמית את הבל ונאחו בו סטרא דמותא רחמא ליצלן. על כן היה תיקונו על ידי שיהיה נע ונד. שזה בחינת גלות מכפרת, כי על ידי זה נמתקין הדינים, ונתבטל סטרא דמותא כנ"ל. (ועל כן יש דורשין וישם ה' לקין אות וכו' הזריח לו גלגל חמה היינו בחינת הזריח להם השמש שיבואר לקמן) ועל כן גם אצל ההורג בשוגג נאמר שצריך להיות נע ונד. לטלטל עצמו ממקומו ולנוס לעיר מקלטו ועל ידי זה ניצול ממיחה היינו כנ"ל. ועל כן נאמר בו שצריך לישב דייקא בעיר מקלטו ואם יצא מחוץ לגבול עיר מקלטו היינו חוץ לתחום העיר ומצא אותו גואל הדם ורצח אותו אין לו דם כי מאחר שנמתקו הדינים כבר מעליו וניצול מסטרא דמותא על ידי שיהיה נע ונד ונס לעיר מקלטו על כן יכול להיות על ידי שיהיה עוד נע ונד ויצא מחוץ לעיר מקלטו יהיה נאחו בו סטרא דמותא ביותר. בפרט כפי המבואר בפנים שבחינת הנע ונד הוא בבחינת כנפי ריאה דנשבי על לבא שעל ידי זה ממוג את האש שבלב שיהיה במדה כי אלמלא כנפי ריאה דנשבי על לבא הוה לבא אוקיד כל גופא. וזה ידוע שאם הרוח מנשב באש יותר מהמדה אזי או שמכבה האש לגמרי או שמבעיר האש ביותר מהמדה וכמבואר במקום אחר. על כן אם יצא מחוץ לעיר מקלטו אף אם לא ישוב לביתו אף על פי כן יוכל להיות שיתגברו הדינים שהן בחינת תבערת האש ביותר ותתאחו בו סטרא דמותא באחד משני אופנים הנ"ל. ועל כן בשבת שנמתקין הדינים ממילא על ידי קדושת שבת כמבואר בזהר הקדוש וזה בחינת טועמיה חיים זכו בחינת תחיית המתים כי נכנע בחינת סטרא דמותא. על כן שבת הגין על אדם הראשון שנאמר לו ביום אכלך ממנו מות תמות וכמו שאמרו רז"ל וזה בחינת לא תבערו אש וכו' כי נמתק אז האש.

שיחות בעניין ההליכה אנה ואנה

חיי מוהר"ן - אות סה - (ו) שמעתי מאיש אָחַד מאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ שְׁאָמַר שְׁשִׁמְעָה מִפִּי רַבְּנֵי זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָהּ הַמַּעֲשֶׂה מֵעַתָּה הַצַּדִּיק שֶׁנִּפְלָא פַּעַם אַחַת לְעֵצְבוֹת גְּדוֹל, שֶׁהָיָה אֵת עֵצְמוֹ עִם מַה שְׁזָכַר עֵצְמוֹ גְּדוֹל הַחֶסֶד שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא עָשָׂה גוֹי, שֶׁנִּדְפַס בְּכַר בְּסִפּוּרֵי מַעֲשֵׂי עֵין שֵׁם, שֶׁנִּכְתְּבָה כְּפִי מַה שְׁשִׁמְעָתִי בְּעֵצְמִי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָהּ בְּעֵצְמוֹ, וְאָמַר הָאִישׁ הַזֶּה לְשֵׁן שְׁמַע מַעֲשֶׂה זֹאת מִפִּי רַבְּנֵי זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָהּ בְּסִגְנוֹן אַחַר קִצָּת:

וְאָמַר שְׁסֹפֵר רַבְּנֵי זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָהּ שֶׁהָיָה צַדִּיק אַחַד גְּדוֹל בְּמַעֲלָה שֶׁהָיָה מִמֵּאֲרֵי דְחֻשְׁבָּנָא, שֶׁהָיָה מַחֲשֵׁב עֵצְמוֹ בְּכָל יוֹם אִם עָשָׂה עֲבוֹדַת ה' בְּשִׁלְמוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כְּפִי דְרַכּוֹ תְּמִיד, וְחָשַׁב הַדְּבָרִים שֶׁהוּא צָרִיף לְעֵשׂוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וּמֵצֵא שְׁלֵא יֵצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ בְּשִׁלְמוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. כְּגוֹן שֶׁהָיָה צָרִיף לִילֵף אָנָּה וְאָנָּה בְּתוֹף הַבַּיִת כֶּף וְכֶף פְּעָמִים כְּפִי מַה שֶׁהָיָה צָרִיף כְּפִי הַשְּׂגָתוֹ הַגְּבוּהָה וּבְאוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא הֵלֵךְ כֶּף בְּבַיִת כְּרָאוּי לוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה נִפְלָא בְּדַעְתּוֹ מְאֹד עַד שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהַחֲיוֹת אֵת עֵצְמוֹ עַד שֶׁהָיָה עֵצְמוֹ בְּמַה שְׁזָכַר שְׁלֵא עָשָׂה גוֹי:

וְגַם בְּסִפּוּר הַמַּעֲשֶׂה הָיָה קִצָּת שְׁנַיִם וְאֵינִי זוֹכֵר יוֹתֵר, וּמִזֶּה הַעֲנִין תִּבְיֵן מַעֲלַת הַפְּלִגָּת אוֹתוֹ הַצַּדִּיק בְּמַה הָיָה גְּדוֹל בְּמַעֲלָתוֹ שֶׁהָיָה לוֹ עֲבוֹדָה גְּבוּהָה בְּמַה שֶׁהֵלֵךְ אָנָּה וְאָנָּה בְּתוֹף הַבַּיִת עַד שֶׁעַל יְדֵי שְׁמַעַט לְפִי דַעְתּוֹ בְּעֲבוּדָה זֹאת, הִצְטַעַר כֶּף כֶּף עַד שֶׁכִּמְעַט לֹא הָיָה יוֹכֵל לְהַחֲיוֹת אֵת עֵצְמוֹ לוֹלֵא שֶׁהִזְכִּיר אֵת עֵצְמוֹ שְׁלֵא עָשָׂה גוֹי, רָאָה וְהָבֵן וְהִבֵּט עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים וְצַעֲרָם עַל מַעוֹטָם בְּעֲבוּדָתָם עַד הֵיכָן עַד הֵיכָן מְגִיעַ, אֲשֶׁר לָהֶם:

שיח שרפי קודש - חלק ב של - המעשה על הצדיק שנפל לעצבות וכו' שספר רבנו, ונדפסה בשיחות שאחר הספורי מעשיות, עין שם, אמר רבי גדליהו אהרן קניג זכרונו לברכה, ששמע מרבי אברהם שטרנהרץ, שזה היה רבי מנדלי מפּרעמישלאן, תלמיד הפעל שם טוב.

שיחות מוהר"ן – אות רפ שמעתי בשמו שאמר לענין מה שהצדיקים הם נעים ונדים בדרך, אמר שיש נשמות נדחות שאינם יכולים להתעלות כי אם על ידי מה שהצדיק נע ונד (תסא). ויש צדיק שאינו רוצה להיות נע ונד. אבל אף על פי כן הוא נע ונד בביתו. הינו, מה שהוא הולך הנה והנה בביתו זהו גם כן בחינת נע ונד:

נתיב מצותיך נתיב אמונה שביל ג' אות כה – ובאותו היום מת (רבי מיכל מזלצטוב) אביו הקדוש (של רבי יוסף מיאמפלא), כי פתאום בסעודה שלישית נסתלק בעת הלכו אנה ואנה בדביקות נפלא בחדר שלו, ואמר 'בהאי רצון אסתלק משה' (זוהר ח"ב פח). כי לערך שני שנים קודם פטירתו, היו צריכין לשמור אותו שלא ייצא נשמתו מרוב דביקות בוראו, כי היה דרכו לילך אנה ואנה, עד שפניו היו בוערות כמראה הלפידים. ופעם אחת אמר הגאון הקדוש מוהר"ר יוסף מזמיגראד תלמידו, אל אחיו הצדיק מורי וחמי מוהר"ר אברהם מרדכי (מפינטשוב), ראה אחי, היאך עקביים של רבינו הקדוש עומדין בגן עדן העליון. והיה צריך שמירה יתירה. והיה דרכו לאכול סעודה שלישית בחדרו (המיוחד עם איזה מבניו, ואח"כ היה הולך לבית מדרשו לומר תורה ושירות עד שגמר הסעודה שם, ובעת הזאת לא היה שום אדם שם, והיה רץ בחדרו אנה ואנה, ואמר 'בהאי רצון אסתלק משה', עד שראתה בתו הצדיקת, ורצתה ואמרה לאחיה הצדיק ר' יצחק ז"ל, ורץ לחדרו, ותפטו לבלבל אותו ולהורידו, ונפל על שכמו, ואמר שמע ישראל יודד אלהינו יודד אחד, ויצתה נשמתו הקדוש. (הובא בהקדמת הבעש"ט עה"ת קונטרס מאירת עינים אות עז)

מנהג רבנו להלך או לרוץ אנה ואנה

חיי מוהר"ן – אות טא – אחר שספר המעשה של ה'בן מלך' וכן השפחה אָז, הִיָּה לִי וכו' עם חבְּרֵי רַבִּי נִפְתְּלֵי בְּעֵינֵי מַה שְׁכָתוּב שָׁם בְּשֶׁהָלַךְ עַל הַיָּרִיד שְׁלָקַח כָּל אֲשֶׁר לוֹ, וְהִנִּיחַ עַל הָאֲכֹסְנָיָא. וְנִדְמָה לְאֶחָד מֵאֲתָנּוּ שֶׁהִנִּיחָם בְּשִׁבִיל מַה שְׁהִיָּה חֵיב עַל הָאֲכֹסְנָיָא, וְהַשְׁנִי אָמַר לֹא כֵן הוּא רַק שֶׁהִנִּיחָם סֶתֶם שָׁם, וְנִתְעַרְבְּנוּ עַל זֶה, וְהִלְכְנוּ וְשָׁאֲלֵנוּ אֶת פִּיּוֹ הַקְּדוֹשׁ. וְהוּא הִיָּה עוֹסֵק אָז בְּעִבּוּדְתּוֹ, וְהִלְךְ אָנָּה וְאָנָּה בְּבֵיתוֹ פְּדֻרְפוֹ הַקְּדוֹשׁ, וְהַשִּׁיב לָנוּ פְּדֻרְבֵי הַשְׁנִי שֶׁהִנִּיחַ סֶתֶם לֹא בְּשִׁבִיל חוֹב:

שיח שרפי קודש – חלק א ססה – בְּבִרְסָלָב הִיָּה עֲשִׂיר אֶחָד, שֶׁהִיָּה מְקַרֵּב לְאֲדָמוֹר זצ"ל, וְהִיָּה לוֹ בֶּן יָחִיד, וְעָשָׂה שְׂדוּף עֲבוּרוֹ עִם נְכֵדַת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זצ"ל, וְכִשְׁהִגִּיעַ זְמַן הַנְּשׂוּאָיו, בְּאוֹתוֹ זְמַן, נִפְטַר אֶצֶל רַבְּנוּ זְכַרְוֹנוֹ לְבִרְכָה יְלֵד אֶחָד, וְנִהַג רַבְּנוּ זְכַרְוֹנוֹ לְבִרְכָה שְׁבָעָה מְחוּץ לְעִיר, כִּי שָׂכַר לוֹ דִּירָה שָׁם, שֶׁהִיָּה גֵן לְפָנָיו, יַעַן לֹא הִיָּה בְּקוֹ הַבְּרִיאָה, וְלָקַח אֹתוֹ אֶת רַבִּי חַיִּים שְׂרָהִי, שִׁישְׁמֵשׁ אֹתוֹ שָׁם. וְהִנֵּה הָעֲשִׂיר הַזֶּה, טָרַם נֶסֶע לְחַפַּת בְּנוֹ, הִלְךְ עִמּוֹ אֶל אֲדָמוֹר זצ"ל לְקַבֵּל רְשׁוֹת מִמֶּנּוּ, וְקָבְלוּ רְשׁוֹת מִמֶּנּוּ וְנִסְעוּ לְדַרְכָּם. בְּלִילָה הַהוּא הִקִּיץ עֲצָמוֹ רַבְּנוּ זְכַרְוֹנוֹ לְבִרְכָה מְשֻׁנָּה וְנִטַּל יָדָיו, וְאָמַר לְרַבִּי חַיִּים הַזֶּה: "בּוֹא עִמָּי! וְהִלְךְ עִמּוֹ אֶל הַגֵּן, וְרָץ שָׁם רַבְּנוּ זְכַרְוֹנוֹ לְבִרְכָה בֵּין הָאֵילָנוֹת אָנָּה וְאָנָּה, וְרַבִּי חַיִּים הַזֶּה נִפְחָד מְאֹד, כִּשְׂרָאָה זֹאת, עַד שֶׁנִּסְמְרוּ שְׁעָרוֹת רֵאשׁוֹ. בְּתוֹךְ כֵּךְ בָּא אֵלָיו רַבְּנוּ זְכַרְוֹנוֹ לְבִרְכָה וְאָמַר לוֹ: "הֲרֵאִיתָ? כִּי בָּא אֵלַי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, זְקֵנָה שֶׁל הַכֶּלֶה, וְאָמַר, כִּי אֵינִי חָפֵץ בְּהַחֲתִין וְרוּצָה לָקַח אֶת הַחֲתָן, וְהַכֶּלֶה הִיא יְתוּמָה". וְכִשְׁמַע רַבִּי חַיִּים הַזֶּה זֹאת, נִתְפַּחַד עוֹד יוֹתֵר, וְהוּא עוֹמֵד וְאֶרְכָּבוֹתָיו דָּא לְדָא נִקְשָׁן. וְתַכְּף בָּא אֵלָיו עוֹד הַפֶּעַם אֲדָמוֹר זצ"ל וְאָמַר לוֹ: "פְּעַלְתִּי אֶצְלוֹ, שְׁלֵא יָקַח אֶת הַחֲתָן, רַק שְׁלֵא יְהִיּוּ לָהֶם בְּנִים..." וְאַחַר כֵּךְ נִכְנְסוּ אֶל הַבֵּית. (ככבי אור אנשי מוהר"ן אות מ"ו).

שבתפילה לא לילך אנה ואנה

שיח שרפי קודש – חלק ג קל – ספר ר' נתן ב"ר אברהם שטרנהרץ זכרונו לברכה ששמע מר' מרדכי שוחט בשם מוהר"ן ת"ת, בְּשִׁמְסוֹתוֹבָבִים בְּתַפְלָה אָנָּה וְאָנָּה מְסִתְבָּבִים. "אִזּוּ מְדַרְיִיט זִיף בֵּינֵם דְּאוֹנוֹנְעֵן פֶּאָרְדֵּרִיט מְעַן זְאָר".

שיח שרפי קודש – חלק ד צה – הקפידו על אלו הנוהגים ללכת ולסבב בעת התפלה אנה ואנה, ואמרו: האדם המסבב בעת התפלה דומה הוא כאחד שתלה לו היצר בצנארו ריאה וכבד הם אבריו ומושף אותו בזה סביב סביב. "היינגט אים אן א לינג און לעבער אויפן האלדו און פירט אים ארום אהין און אהער".

עד כאן השיחות

הקדמה

רבנו מבאר שכמו שהריאה מנשבת על הלב לקררו כדי שלא זיק רוב חומו לכל הגוף, כך גם אדם ע"י שנע ונד ואפילו בביתו בזה הוא מנשב ומקרר איזה לב נעלם, שכנראה בו נרשמים העוונות שמעוררים דינים, וזה מועיל, לא רק למנוע מיתה, אלא גם יכול להחיות מתים, וכמו שהחיה אלישע את בן השונמית ע"י שהלך אחת הנה ואחת הנה.

ויעקב הוא בחי' ריאה ויוסף בחי' לב, וזהו שאחז"ל ביקש יעקב לישב בשלווה קפץ עליו רוגזו של יוסף, יוסף הצדיק מסתמא רוגזו הפך ממנו דהיינו התאוה, דהיינו שחום התאוה ביקש לעורר דינים קשים על כל הגוף דהיינו כלל ישראל דאו שהם אחיו, וזה הכריח את יעקב לנשב עליו לקררו שלא ימות כל הגוף. כנראה שכל קיום עם ישראל היה תלוי בזה שהרי יוסף היה ממוצע בין יעקב לאחים ופגם אצלו יפגום גם בכל אחיו, שהם היו כל כלל ישראל אז.

כי יוסף הצדיק היה אש להבה כמבואר כאן² ומסתמא זה התבטא במהותו ומעשיו, בין לטוב ובין לרע, אלא שהיה צדיק והכניע את יצרו, (כי בוודאי אם לא שהיה יצרו גדול לא היה זכותו גדולה כל כך לעמוד לכלל ישראל לדורות). ועל כן גם היה אש להבה להוכיח את אחיו, עד שחשבו להרגו, וכשהתחיל מסלסל בשער³.

² שרוגזו של יוסף הוא החמימות שלב. וכן בספר עובדיה א' והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה

³ ב"ד פז ז' (ז) יוסף בן שבע עשרה שנה וגו' ואת אמר "והוא נער" אלא שהיה עושה מעשה נערות ממשמש בעיניו מתלה בעקיבו מתקן בשערו.

יעקב אבינו ידע את אשר נעשה בקרבו, שלח אותו להיות נע ונד לחפש את אחיו, אע"פ שמסתמא היה יושב אהלים כאביו, כדי שע"י שיהיה נע ונד יתקרב חמימות הלב, ומסתמא יעקב בעצמו גם הוא בביתו היה הולך אחת הנה ואחת הנה כדי לקרר את האש שבלב יוסף, ומשמם ראו שגם זה לא מספיק אלא צריך שיהיה יוסף נע נד למצרים.

ואע"פ שלפ"ו לכאורה רק יעקב היה צריך להיות נע ונד, כדי לקרר את יוסף שהוא הלב, צ"ל שכל בחי' כלולה מכל הבחי'. וכן צ"ל לתרץ בקין ובגולה לעיר מקלט. ואמנם גם יעקב אבינו נע ונד אח"כ אחרי יוסף למצרים. עוד אולי אפ"ל שרוגזו של יוסף היא בכל אחד שמתגבר בו התאוה הידועה ותקנתו ע"י שילמד תורת אמת דהיינו שבחי' תורת אמת ליעקב תנשב בו.

אבל אולי הכוונה כאן ללב רוחני שבו נרשמים העוונות, וכל מי שנע ונד מקרר את הלב הזה כיון שגלות מכפרת. ועל כן ברוחניות שייך להחיות את הלב גם אחרי בחי' מיתה. דהיינו בחי' רשעים בחייהם קרויים מתים כגון קין.

גם יעקב בעצמו היה נע ונד כ"ב שנים לנשב על הלב שהתחמם בדינים שהיו עליו ונתלבשו בעשו. גם קין נתקלל נע ונד תהיה בארץ (בראשית ד יב) כדי לנשב ולקרר את רוב הדינים שעורר בחטאו שהרג את הבל. וכן כל הורג בשגגה הצלתו ע"י שיברח לעיר מקלט ולא יצא ממנה עד מות הכהן הגדול. ואולי אפשר לומר שכל המתרחק מהתורה אין לו רוח לקרר תאוותיו ועל כן נענש בנע ונד בארץ כדי שע"י תנשב בו קצת רוח על ידי זהו"ל.

חום הלב הוא סימן חיות כידוע שלב של מת הוא קר, מאידך ידוע שרובי חום הגוף הוא חולי מסוכן, עד ש42 מעלות היא סכנת מוות. בזהר מבאר שחום הגוף בא מחום הלב, ובכל רגע תנועת הלב מחממת מאד, ועל כן הריאה מנשבת עליו לקררו, דאי לאו הכי הלב יחמם את כל הגוף ומביאו לסכנת מיתה. נמצא כח הריאה הוא רק לשמור שהלב לא יתחמם יותר מדאי, אעפ"כ רבנו לומד מכאן גם לתחית מתים, דהיינו שתנועת מי שהוא בחי' ריאה יכול להחיות גם מי שליבו כבר התקרר לגמרי. כמו אלישע שהחיה את חבקוק בן השונמית

וחמש אונות שיש בריאה הם בחי' חמישה חומשי תורה נמצא שגם ע"י לימוד תורה בחיות ותנועה מתבטל חום התאוות ראה עירובין נד: אמר ליה שמואל לרב יהודה שיננא פתח פומיך קרי פתח פומיך תני כי היכי דתתקיים בך ותוריך חיי שנאמר כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא אל תקרי למצאיהם אלא למוציאיהם בפה.

קושיות

א. צ"ע שרבנו מתחיל מתנועה שמנשבת על הלב להחיות מת, ומסיים בתנועה שמנשבת על הלב לקררו מריבוי חום, שלכאורה הכוונה לחמימות התאוות שגורם דינים. ואולי גם תחית המתים שאמר הכוונה לתחית ממתית הלב בעבודת ה' ע"י העבירות ורובי הדינים. עיין תורה רמב שהתאוה הידועה היא טומאת מת אבי הטומאה. ועיין תורה נד שיש מיתת הלב ע"י שאדם הוא רע עין שוכח את הקב"ה ואת העולם הבא, ואזי לבו בחי' שברי לחות, שגרם לשכחת התורה.

ב. צ"ע בן השונמית היה מת דהיינו לב קר וגוף קר, ודברי רבנו כאן אלישע היה הולך אחת הנה ואחת הנה כדי לנשב עליו ולקררו? בשלמא כשהוא חי חולה וחומו גבוה צריך לקררו, אבל אחרי מיתה מה יועיל לקררו? אדרבה צריך לחממו. ועוד שהרי בפסוקים שם מפורש שתחילה שכב עליו וע"י התחמם גופו ורק אח"כ הלך אחת הנה ואחת הנה, אלא שא"כ קשה מדוע אומר רבנו שע"י שנע ונד החייה את המת הרי לכאורה החייה אותו ע"י ששכב עליו. ורק אח"כ אולי כיון שחומו עלה יותר מדאי אזי הלך אחת הנה וכו' כדי לקררו? נמצא ממה נפשך קשה שאם זה תחית המתים צריך היה שע"י שנע ונד יחמם ולא יקרר ואם כבר בשרו חם למה נקרא תחיית מתים. ואולי באמת תחילה החזיר לו קצת חיות ע"י ששכב עליו אבל חומו עלה יותר מדאי ולא פקח את עיניו דהיינו שלא חזר לחיים ממש אלא כמתעלף, נמצא שלא נשלם תחית המתים אלא ע"י שנע ונד בביתו, ושוב חזר לשכב עליו. ולפי הוזהר תחילה שכב עליו ליתן לו חיות משלו שהיא ממקור החיות בבניה, כדי שלא יהיה נשרש במקום הנוק' ולא עלה בידו"ל על כן נע ונד (להמתיק הדין) ועורר יחוד עליון להמשיך לו רוח חיים אע"פ שנשאר משרש בנוק', ואח"כ שכב עליו כדי להכניסה בגופו. ואולי כוונת רבנו רק לענין ברוחניות שאלישע בחי' תורה בחי' ריאה שמנשב ברוחניות על הלב שבו מצטבר רבוי דינים המתעוררים על רוב עוונותיו שהם חיים הגוף לעבירה, (ולאו דווקא עבירות שלו אלא גם של הוריו, כגון כאן שנולד מצד הנוק' בגלל איזה עבירה מגלגול קודם). נמצא שהחזיר לו חיותו ע"י שהמתיק את הדינים שגרמו למיתתו.

ג. אלמלא כנפי ריאה דנשבי על ליבא הוה אוקיד לבא כל גופא, צ"ע בחוש רואים שאינו כך, כי שניהם סגורים בתוך הגוף ואין שום רוח מהריאה על הלב. ואם הכוונה למה שהריאה מכניסה חמצן בדם

¹ לק"ה גבית חוב מהיתומים הלכה ג אות ד' - כשמתרחקים מן התורה, חס ושלום, איזי הוא פחינת נע ונד ומטלטל, שזוהו פחינת ובלכתך בדרך שאין לו מקום קבע, רק הוא נע ונד ולא נודע מקומו איה. (ההלכה שם לא קשורה לתורה שלנו אבל מבואר שהריחוק מתורה גורם לנע ונד)

² צ"ע כיון שלא עלה בידו מדוע ויחם בשר הילד? ועיין פי' הרמ"ז זוהר בשלח מד: - יש לפרש כדי שלא יהיה נראה באריכות לשון כי בכאן ירמוז ענין אחר, והוא שאלישע הוצרך לעשות שני חבוקין האחד משל אמו שהיה בו בראשונה שהרי כבר נסתלק ממנו במותו, וז"ש חבוקא חדא ההוא דהוה תלי ביה בקדמייתא, קודם מותו, והוצרך אלישע להחזירו, ובכח חזרה זו כתוב ויחם בשר הילד, כי ידוע שכל ענין הברש הוא מצד הנוקבא. חבוקא אחרינא וכו', זו היא הפעם השנית שגבר עליו להמשיך עליו כח החסדים כדי שיחיה:

ומקררת ומחדשת אותו, צ"ע האם גם לזה יש דימוי במה שאדם נע ונד להמתיק דינים? אולי עפ"י בתורה ח' שם ביארנו שבכל נשימה ממשיך חיות מאור אין סוף והיא הארת אמת נפלאה שעל ידה מחייה את האדם והריאה מערבת את החיות הזו בדם הוא הנפש החוזר ללב וממנו לכל הגוף.

- ד. ע"י שנע ונד מנשב רוח על הלב לקררו כמו הריאה על הלב צ"ע נמצא שהוא בחי' ריאה אבל על איזה לב הוא מנשב? אולי על בחי' יוסף הצדיק שיש בכל אחד כמ"ש ועמך כולם צדיקים.
- ה. צ"ע בתורה כא ותורה קנו מבאר שתנועה גורמת לחום, ואילו כאן התנועה גורמת לקרר. ואמנם אפשר לתרץ שמחמם את עצמו ומקרר אחרים, אלא שא"כ איך יועיל נע ונד של קין ושל הורג בשגגה לעצמם והרי רואים בחוש שתנועה מהירה אדרבה גורמת לחום גדול בכל בגוף. וצריך לומר שהכוונה לענין ברוחניות שהתנועה היא כמו סגולה לנשב וקרר את בחי' הלב החומד תאוות ומחמם הגוף לעבור עבירה.
- ו. הריאה והלב הם יעקב ויוסף, וצ"ע היתכן שיעקב משמש את יוסף ונראה מה שאב דואג לבנו אין זה שימוש אלא חסד ועזרה לחלש. (ועיין תורה סט תנינא יש נושא ונישא ובראשית רבה עח א' מי גדול ממי שומר או נשמר נושא או נישא)
- ז. "בלבי צפנתי אמרתך" דהיינו התורה שהיא בחי' תורת אמת ליעקב היא צפונה בלב, והלב הוא יוסף שנקרא צפנת פענח כי מגלה את התורה הצפונה בלב, צ"ע א"כ מדוע יוסף הוא הלב ולא התורה. כנראה כיון שמגלה את התורה לא בשרשה כמו יעקב אלא אחרי שירדה למדרגת הלב.
- ח. "זאת התורה אדם" בפשטות הפסוק מדבר על כל אחד, אבל לענין שלנו צ"ע האם כל אחד הוא בחי' תורה מצד נשמתו או דווקא ככל שלומד תורה יותר, יותר נקרא אדם ונקרא תורה, או דווקא שמי שמתקיים בו "ותורתך בתוך מעי" שממש חי את התורה. מה שנהוג לקרא "בן תורה" או דווקא צדיקים בעלי מדרגה.
- ט. צ"ע מה רבנו מתכוון ללמד לנו בתורה זו? ואם כפשוטו שטוב להמתקת הדין להיות נע ונד בביתו או מחוץ לביתו, צ"ע כמה? כי מבואר לעיל ביקרא דשבתא שאם נע ונד יותר מדאי אזי אדרבה מבעיר אש יותר וגורם ליותר דינים עי"ש. ועוד שלא מצינו עבודה כזו אצל אנ"ש. ומוהרנ"ת לא כתב זאת בליקוטי עצות.
- י. הלשון נע ונד הוא לשון שנאמר על קין שנתקלל ונע ונד תהיה בארץ, משמע שחטאו גרם דינים וענשו היה תיקון לזה, שהמתיק את הדין. וצ"ע שלפי המבואר כאן היה ראוי שעונש זה יהיה לכל חוטא ולא מצינו זאת אלא בקין. אמנם מצאנו שכל חטא הוא בשכינה וגלות מכפרת כי היא יסורים מכפרים והשתתפות עם גלות השכינה
- יא. ביקרא דשבתא מבאר שענין נע ונד זה בחי' גלות מכפרת, וצ"ע האם הכוונה לעוד ביאור בענין של גלות מכפרת לבד ממה שהיא יסורים שמכפרים, והשתתפות עם גלות השכינה.
- יב. ביקרא דשבתא מדמה את הענין שלנו לנע ונד של הורג בשגגה שבורח לעיר המקלט וצ"ע דלכאורה שם זה רק נד ולא נע שהרי נודד לעיר המקלט ושם יש לו נייחא.

עד כאן ההקדמה

✳

תורה צב [1]

על ידי מה שאדם נע/ו ונד/ו¹ אפילו בתוך ביתו [2]. יכול להחיות מתים.

¹ תורה זו לשון החברים לא ידוע מתי והיכן נאמרה

² נע – דהיינו מתנועע וזו.

ראה רב סעדיה גאון (בראשית ד' יב) נע ונד – ההוראה המיוחדת של נע היא, שינוע קמעא קמעא, ככתוב, וינע לבבו ולבב עמו וגומו, ובדברי דניאל, ותניעני על ברכי וכפות ידי: וההוראה המיוחדת של נד היא עקירה ממקום למקום ככתוב, ולא אסיף להניד רגל ישראל מן הארמה.

³ נד – לשון נודד ממקום למקום.

אבל הוא גם לשון דבר צבור וכנוס כמ"ש (שמות ט' ח') נצבו כמו נד נוזלין. ופרש"י – כמו נד – כמו חומה, כי נד לשון צבור וכנוס כמו (ישעיה יז) נד קציר ביום נחלה (תהלים לג) כונס כנר.

ועיין יריעות שלמה חוברת ג – יריעה א – ערך נע, נד, זע, – ונקרא החלק המבורר-ועומד בפני עצמו "נד", כמו "נצבו כמו נד נוזלים" (שמות טו, ח) דהיינו כמו חלק מיוחד שמעמידן בפני עצמו, כך נקוו המים יחד ועמדו בפני עצמם בלתי נוזלים ומתערבים. "ויעמדו נד אחד" (יהושע ג, יג), "קמו נד אחד" (יהושע ג, טז). "כונס כנר מי הים" (תהלים לג, ז), "ויצב מים כמו נד" (תהלים עח, יג). "נד קציר ביום נחלה" (ישעיה יז, יא) כמו חלק הנקצר שהעמידו אותו נד אחד כדי לאספו. עכ"ל ועי"ש שהכל עניין אחד משרש נדה לשו הרחקה.

כמו"ש – כמו שכתוב **באלישע כשהחיה את בן השונמית, כתיב ביה (מלכים ב' ד') ויעל וישכב על הילד וישם פיו על פיו ויעניו על פיו וכפיו על כפיו ויגהר עליו ויחם בשר הילד, וילך/א' אחת הנה ואחת הנה**. מבואר שתחילה שכב עליו ורק אחרי שנעשה בשרו חם אזי וילך אחת הנה ואחת הנה, ולפי דברי רבנו משמע שנעשה חם יותר מדאי ולכן לא קם הילד עד שאלישע נע ונד בתוך ביתו ועי"ז קרר את בשרו למידה הרצויה ואזי שוב שכב עליו והחיה אותו עד שהתעטש ז' פעמים ופקח את עיניו. ובזוהר/ב' מבואר שאלישע ידע שיש לילד נשמה מצד הנוקבא לכן לא חי יותר מי"ב חודש, ורצה להמשיך לו חיים ממקור החיים בבינה ולא הצליח, ואזי עורר יחוד עליון (של ז"ת) וגרם שאע"פ שנשאר משרש בנוקבא אבל קיבל רוח עליון מז"א. ואולי אפ"ל שבפעם הראשונה ששכב על הילד ניסה כנ"ל והצליח רק שיחזור להתחמם בשרו אבל לא להתעורר לחיים, ועל כן וילך אחת הנה ואחת הנה כדי לעורר את היחוד, ואזי חזר לשכב על הילד כדי להכניס בו את הרוח חיים מז"א.

"נע ונד תהיה בארץ" (בראשית ד' יב) היא הקללה שנתקלל קין אחרי שהרג את הבל. ופרש"י אין לך רשות לדור במקום אחד. וביאר המשכיל לדוד שאין הכוונה שיהיה כל שעתא ושעתא מתנועע כדמשמע מפשט מלת נע ונד קמ"ל שאין המכוון אלא למעטו שלא יהיה לו קביעות דירה במקום א'. וכתב המהר"ל גור אריה – טעמא דנע נד מפני שהיה גולה על חטאו (סנהדרין לו ע"ב), ודבר זה ברצונו לא על כרחו.

² עין חיי מורה"ן אות סה צדיק שנפל לעצבות, ושיש"ק ח"ב אות של שהוא רבי מגדלי טרעמישלאן, ובעש"ט עה"ת בהקדמה בקונטרס מאירת עינים אות עו מה שכתב על רבי מיכל מולאטשוב שהיה עובר ה' בריצה אנה ואנה בביתו. ועיין שיחות הר"ן אות רפ.

מלכים ב פרק ד (לב) ויבא אלישע הביתיה והנה הנער מת משכב על מטתו: (לג) ויבא ויסגר הדלת בעד שניהם ויתפלל אל יי' ויחיה הילד וישכב על הילד וישם פיו על פיו ויעניו על פיו וכפיו על כפו (לד) ויגהר עליו ויחם בשר הילד: (לה) וישב וילך בבית אחת הנה ואחת הנה ויעל ויגהר עליו ויזורר הנער עד שבע פעמים ויפקח הנער את עיניו:

מצודות דוד (לד) ויעל – על המטה. פיו על פיו – כאילו ישיפע מן החיות שבאיברי, אל איברי הנער: (לה) וישב – חזר לרדת מעל המטה. אחת הנה – פעם להעבר מזה, ופעם להעבר מזה עד שבע פעמים – נתעטש ז' פעמים ופתח אחר כך את עיניו: **מצודות ציון (לה) ויזורר** – ענין עטוש, כי עטישותיו תהל אור (איוב מא י) תרגומו זרירודי.

צ"ע מדוע תחילה והנה נער, ואח"כ ויחם בשר הילד, ושוב ויזורר הנער, ויפקח הנער, ולבסוף שאי את בנך, ותשא את בנה.

וצ"ע מדוע כשחזר לחיים התעטש ז' פעמים הרי עיטוש הוא סימן ליציאת הנפש ולא לקבלתה. כידוע שבימים קדמונים קודם שהיה חולי בעולם היה האדם מתעטש ויוצאת נשמתו. כמבואר בספר הליקוטים להאר"ל ישעיה פרק לח – ועד יעקב לא היה חולי, כי אם בפתע פתאום היה אדם מת בעיטוש.

בזוהר ריש פרשת בשלח מדבר מהשונמית ובנה חבקוק הנביא. ומבאר כיצד אלישע החייה את חבקוק, שכיון הוא ניתן לאמו ולא לאביו, לכן היה מסטרא דנוק' ולכן מת, והיה צריך לתת לו חיים ממקור החיים בבינה, אבל זה אלישע לא הצליח, אלא עורר יחוד ז"ת ועי"ז אע"פ שנשאר חבקוק משרש בנוק' קיבל רוחא עלאה מז"א. (עפ"י מתוק מדבש)

ועיין שער הפסוקים להאר"ל פרשת וירא עה"פ ותהר ותלד שרה לאברהם בן – הנה בכתוב הזה ראיתי, לבאר דרוש גדול, בענין בחי' אנשים שנשמותיהם נמשכות מן הנקבה. וכמו שמצינו בענין חבקוק הנביא, בריש פרשת בשלח, וז"ל דהוה אתי מסטרא דנוקבא, ובג"ד מותא אתקשרת לרגליו וכו'. גם מצינו בענין יצחק, שאמר בפרשת וירא, על פסוק והנה בן לשרה אשתך, דהוה אתי מסטרא דנוקבא וכו'. גם מצינו בענין בנימין, דכתיב ביה (בראשית ל"ה ח"י) ויהי בצאת נפשה כי מתה, ותלד בן ותקרא שמו בן אוני. והנה מצינו, כי לכן מת חבקוק, והחייה אלישע, ויצחק נעקד, ופרחה נשמתו ממנו, כמו"ש רז"ל וצריך לדעת בחי' אלו מה ענינם: עיי"ש בהמשך סוד החילוק בין זיווג תחתון לזיווג נשיקין.

א' וילך אחת הנה ואחת הנה – לשון וילך צ"ע כי צעד אחד לכאן וצעד אחד לכיון השני זו לא הליכה אלא שמתנדנד לכאן ולכאן. (והרמ"ז על זוהר בשלח ביאר שהלך לימין ולשמאל כדי להמשיך לו חסדים וגבורות מצד הזכר)

ב' זוהר בשלח דף מד: – ועל ידי הפצרתה הלך אלישע אל ביתה לשונם, ויתפלל אל ה', ויעל וישכב על הילד וישם פיו על פיו ויעניו על פיו וגו', אמאי למה היה צריך לעשות כך ולא היה די מה שהתפלל להקב"ה שיחיה את הילד, אלא דאשגח אלישע וידע דאתרא דא הוא דגרים דאתקשר ביה השתא אלא שהגיה אלכסע וידע שמקום זה של המלכות שנתקשר בו עד עתה הוא גרם שימות, לכן וישם פיו על פיו ויעניו על פיו, לקשרא ליה באתרא אחרא עלאה אתר דחיי אשתכחו ביה כלי לקשר אותו במקום אחר עליון שז"ל מקום שהחיים מהבינה נמלאים עם (ועל ידי החיבור והנשוק ראה להשפיע בו מחוהו הוא שהיה מושג בז"ל, כסוד התדקות רוח ברוח, ועי' במעלות על פסוק זה), ולא יכיל לאעקרא ליה מאתר דאתקשר ביה בקדמיתא אכל לא היה יכול אלכסע לעקר אותו ממקום המלכות שנתקשר בו בתחילה, אלא אתער רוחא חדא מלעילא ואתקשר בהאי אתר ואתיבו (ס"ג המ"ח) ליה נפשיה אלא שהעיר רוח אחד ממלעלה מז"ל ונתקשר בזה המקום של המלכות ועי"ז גרם יחוד ז"ת וז"ל וזכה הסיבו ז"ת את נפשו אל גופו, דאי לאו הכי לא היה קאים לעלמין אלא לא היה עושה כן להמשיך רוח מז"ל למלכות ולגרם יחוד ז"ת לא היה קם לתחיה לעולם. וכחוב שם ויזורר הנער עד שבע פעמים ונתעטש הגער כנען פעמים כנגד ה"ס של המלכות, ואחר כך ויפקח הגער את עיניו, ולא סליק יתיר ולא עלה יותר משבע ספירות של המלכות ככל אחת כלולה מעשר שהם כנגד שבעים שנה, כמה דאת אמר, ימי שנותינו בהם שבעים שנה כנגד שבע ספירות, וז"ל כמזכיר לעיל שגשג מושגש במלכות, אלא ששם במקומו נשפע לו רוחא עלאה מז"ל. (המ"ק ומשפטים)

וכתב האר"ל בשער הפסוקים (פי וילך דף י"ב ט"ז ע"ב), כי חבקוק שהיה בדרגא דמותא לכן מת בשנה הראשונה שנולד ולא נתקיים י"ב חדש, ואז הוצרך אלישע הנביא לחזור ולחדש בו עוד רוחא עלאה מן הזכר שהוא דרגא דחיי, עיי"ש.

ומסיק דבריו ואמר ודא הוא חבקוק נביאה זה הילד היה חבקוק הנביא, כמה דאת אמר את חובקת בן וחבקוק הוא מלשון חבוק, ומקשה אי הכי חבוק מבעי ליה אם כן חבוק היה לו להקרא, אמאי חבקוק תרי המורה על שני חבוקים, ומתוך אלא חד (דף מה ע"א) דאמיה חיבוק אחד שחבוק אמו, וחד דאלישע דאתחבק עמי אחד של אלישע שנתחבק עמו שהחיהו. דבר אחר פירוש אחר תרי חבוקין הוו ביה שני חבוקים היו בו, בין להאי סטרא בין להאי סטרא בין לפי הפשט שחבקה אותו אמו פעמיים, אחת כשנולד ואחת אחר שחיה, ובין לפי הסוד דהיינו חבוקא חדא והוא אתר דהוה תלי ביה בקדמיתא חטוק אחד של המלכות שבה היה תלוי בתחילה כשנולד, וחבוקא אחרתא דסליק ליה לדרגין עלאין יתיר חטוק האחר שהעלה אותו למלכות עליונות יותר וקשור בז"ל, ובגין כך חבקוק תרי ועל כן נקרא חבקוק המורה על שני חבוקים.

ומבאר רבנו כיצד מה שאדם נע ונד ממקום למקום, פועל תחיית מתים, ומבאר שאדם הוא בחי' תורה וכשהוא נע ונד, הוא כמו חמישה אוני דריאה, שנעים ונדים מעל הלב, לקררו, כי תנועת הלב גורמת חום גדול שיכול להזיק לכל הגוף עד כדי מיתה, ונשיבת הריאה על הלב מקררת ומצילה את כל הגוף ממיתה. כמבואר בתיקוני הזוהר¹⁷

ומובא בתקונים תיקוני הזוהר (תי' י"ג ד' כז ע"ב) [י"ד/טו] אלמלא כנפי ריאה דנשבי על ליבא הוי ליבא אוקיד כל גופא, פירוש אם לא הריאה שמנשבת על הלב היה הלב שורף את כל הגוף.
ומבאר רבנו **והריאה והלב הם בחי' יעקב ויוסף. כי יעקב הוא בחי' אמת,** כי מדתו אמת/טו
כמ"ש (מיכה ז') [טו] תתן אמת ליעקב. ואמת הוא בחי' תורה [י"ח/ט"ו], כמ"ש (מלאכי ב') [כ] תורת אמת. ובהתורה יש חמשה ספרים, כנגד חמשה כנפי ריאה/כ"א כמבואר בתיקוני הזוהר **(תיקון כה) [כ"ב/כג].**

¹⁷ הזוהר ורבינו מדברים בעומק העניין ברוחניות, אבל בגשמיות נ"ל הכוונה בידוע שהלב שואב דם מהגוף ושולח אותו לריאה, ושם מקבל הדם אויר וחמצן חדש, וחוזר ללב, והלב חוזר ושולח את הדם לגוף, נמצא שהריאה מקררת את הדם ע"י שמכניסה בו חמצן, כי בהנשימה שואב האדם אויר חדש, ונכנס לריאה והיא מבררת החמצן שבו ומערבת אותו בדם. ולזה מכנה הזוהר שהיא מנשבת ומקררת את הדם שבלב ולוליא זה היה הלב מתחמם ומזיק לכל הגוף וגורם מיתה. ועיין ספר הברית – חלק א מאמר יז נפש החי שבמדבר – פרק ב'.

¹⁸ בדפים שלנו כח. ועיין גם תיקון כה דף ע. וזוהר רע"ם פנחס דף רכו: ולעיל תורה עט ודף צב:

¹⁹ **תיקוני זהר תיקון יג דף כח.** ואינון כלהו תקונין בלב, כמה דאוקמוהו מארי מתניתיין הלב מבין, הלב רואה, הלב שומע, הא תלת, ה' אידי חמש, (הבל) ורוחא דפומא דסליק בה קלא ואמירה ודבורא דא ו', ערקין דלכא אינון כחיילין בתר מלכהון, ורוא דמלה אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו, הכי מתנהגין ערקין דלכא לגבי רוחא (כגוונא דעלאין) הרי לך רוח בלב, דנפיק מאון שמאלא דלכא, ואיהו הוה רוח צפונית דבטש בכנור דודו, ובהאי רוחא הוה בטש בחמש נימין דכנור, דאינון חמש כנפי ריאה, ובקנה סליק קול ללכא, ואיהו אש אוכלה, מאודנא ימינא דלכא דאידי כלפי כבד, ומניה נפיק דבור, הדא הוא דכתיב (ירמיה כ"ג) הלא כה דברי כאש, ואי לאו כנפי ריאה דנשביין על לבא, הוה אוקיד כל גופא, מחשבה בלבא ודא י', דה' ה' אינון אמירה ודבורא, ו' קלא כליל כלא:

²⁰ **ועיין מכתב מאליהו שעל כן היה צריך לעמוד בנסיון של שקר לשם שמים כדי לבחון אם האמת שלו היא מצד המדה הטבועה בו בטבע או לשם שמים באמת.**

²¹ **מיכה פרק ז (ב) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבתיו מימי קדם:**

²² * פתיחתא דאיכה רבתי סימן ב

²³ **מדרש רבה איכה – הקדמה פסקה ב – שמואל תני לה בשם ר' שמואל בר אמי אימתי המלכות גוזרת גזרה וגזירתה מצלחת בשעה שישראל משליכין דברי תורה לארץ הה"ד (דניאל ה') וצבא נתתן על התמיד בפשע אין צבא אלא מלכות שנאמר (ישעיה כ"ד) יפקוד ה' על צבא המרום במרום וגו' התמיד אלו ישראל דכתיב (יהושע א') והגית בו יומם ולילה בפשע בפשעה של תורה כל זמן שישראל משליכין דברי תורה לארץ המלכות היא גזרת ומצלחת שנא' (דניאל ח') ותשלך אמת ארצה וגו' ואין אמת אלא תורה שנאמר (משלי כ"ג) אמת קנה ואל תמכור אם השלכת דברי תורה לארץ מיד הצליחה המלכות הה"ד (דניאל ח') ועשתה והצליחה.**

²⁴ **מלאכי פרק ב (ו) תורת אמת היתה בפייהו וענולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון:**

²⁵ **בתיקון כה מבואר שהאונה הקטנה השישית הנקראת ורדא היא כנגד זה ספר תולדות אדם וצ"ע בידוע פרשת ויחי בנטוע הארון בספר במדבר נחשבת לספר לעצמו. אבל עיין שבת קטו. שלמ"ד שהוא ספר לעצמו יש שבעה ספרים דהיינו שספר במדבר מתחלק לג' ספרים.**

²⁶ בדף ע. ולעיל סוף תורה ח'

²⁷ **תיקון כה דף ע. – ומפרש עוד כי וספר תורה היא דרגא דיעקב הספר תורה הוא מלכנו של יעקב שהוא בתפארת ז"ל, דאיתמר ביה שנאמר כז ויעקב איש תם שהיתה מטמו שלמה ולא יראה ממנו פסולת, וספר תורה כף צריך למהוי תם בלא פסולת וכך כריך להיות הספר תורה בלא פסולת, ואם ספר תורה איהו חסר באתר דמלא, או מלא באתר דחסר ואם ספר התורה הוא חסר במקום צריך להיות מלא, או מלא במקום צריך להיות חסר, או אות חד חסיר או יתיר או שחסרה אות אחת או יהייה אות אחת, או חליף או שחלפה איזו אות אחת ספר תורה פסול, והטעם כי לאו איהו כדאינקא דספר תורה דלעילא שאין הוא כמו ספר התורה שלמעלה, שהוא התפארת שאין בו שום פגם, צבחינת יעקב איש תם. (הגר"א וז"ל ומפרשים) להבין את מאמר הבא בע"ה, נקדים מה שמבואר בהמשך המאמרים, כי הריאה היא סוד הבינה, וחמש כנפי ריאה שהם האונות שגורמות כעין כנפים של הריאה, הם סוד חמשה חסדים המתפשטים מן הבינה בחג"ת נ"ה ז"ל, שהוא סוד תורה שצכתב שמתחלקת לחמשה ספרים כנגד חג"ת נ"ה, ויש עוד צריחה אונה קטנה הנקראת "ורדא" והיא כנגד החסד של היסוד הכולל את כל החמשה חסדים, והיסוד הוא כנגד מס"כ "זה ספר תולדות אדם" שמסמ מחיל ספר לעלמו הנקרא "ספר ישרים", כמאמר חז"ל (במס' עבודה זרה דף כה ע"א) וזה לשונם, (ויהושיע י ג) הלא היא כתובה על ספר הישר, מאי ספר הישר, זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראים ישרים, ומובא לקמן (תקון ע' דף קלח ע"א), חז"ל "זה ספר תולדות אדם" אמר רבי שמעון, זה ספר, לא לדיק חי עלמין, שהוא היסוד (זכ"א).**

וזה שאמר בג'ונא דא כעין ספר התורה, אינון חמש כנפי ריאה הם החמש כנפי הריאה שהם האונות, דהיינו בג'ונא דחמשה חומשי תורה שהם כעין החמשה חומשי תורה, שהם כנגד חמש ספירות חג"ת נ"ה ז"ל, ויך דא שהיא אונה השגית כנגד היסוד, בג'ונא דזה ספר היא כעין מה שכתוב (זכ"א) ה' א' זה ספר תולדות אדם, שמסמ מחיל ספר אחר, לפי שסמ מחיל סיפור תולדות אדם ונח והאבות, והוא כנגד היסוד הנקרא "זה ספר" דאיהו ספר ישרים שהוא נקרא ספר ישרים, לפי שהוא סיפור תולדות האבות הנקראים ישרים כנ"ל.

והנה התפארת נקרא ישר על שם שמכריע בין ימין ושמאל וכל הספירות הללויות בו נקראות ישרים על שמו, ולכן ציבור נאמר (דברים לב ז) לדיק וישר הוא על שם שמקבל מכל הספירות הנקראות ישרים, וישר היינו שלם, ולכן אי אוני חסיר או יתיר או חליף אם אונה חסרה מן הריאה או יתירה או נחלפה מקומה של אונה אחת בשניה, איהו אמרא פסול זה הכבש הוא פסול דהיינו טריפה, ומאן דעבר עלייהו ומי שעובר עליהם ואוכל טרפות, כאלו עבר על אורייתא וחמשה חומשי דילה נחשב לו כאלו עבר על התורה וחמשה חומשי שמה, שכנגד הם חמש אונות הריאה. ומפרש עוד דחמשה כנפי ריאה ויך דא אינון שית, דא ו' כי החמש כנפי הריאה עם הורדא הרי הם ששה, כנגד ו' תפארת הכולל את הו"ה, ואמר כל מאן דעבר על דא כל מי שעובר על היסוד טרפות, כאלו עבר על דא נחשב לו כאלו עבר ופגם בכל ששה קצוות של ז"ל. (הגר"א וז"ל)

ויוסף הוא בחינות לב, כי יוסף נקרא צפנת פענח כשפטר יוסף לפרעה את חלומו קרא לו פרעה צפנת פענח, דהיינו מגלה דברים צפונים ונעלמים {מקץ מא} /כ"ד/ **וכתיב (תהלים קיט) /כ"ד/ בלבי צפנתי אמרתך וכו' /כ"ו/**. דהיינו שדברים שבלב הם צפונים ונעלמים, ויוסף יש בכוחו לגלות צפונות הלב. על כן הוא בחי' הלב/כ"ו. נמצא "צפנת פענח" רומז שיוסף ידע לגלות דבר ה' הצפון בדמיונות החלום, ו"בלבי צפנתי אמרתך" היא התורה צפונה בלב. נמצא שיוסף ידע להתקשר לתורה אחרי שירדה למדרגת הלב, לכן הוא בחי' לב, דהיינו התפעלות ורגש שבלב מהתורה. אולי רומז גם לפנימיות הצפונה בלב, ששם להביותו של האיש הישראלי/כ"ו/ להבדיל מהחיצוניות ששם הלב חומד/כ"ט/.

וכשבווער האש שבלב, הוה אוקיד כל גופא. הלב הוא רק רגש והתפעלות, לכן האש שבלב בוער או לתאוות או להקב"ה אבל יותר מדאי/ל', **ועל ידי שהחמשה כנפי ריאה נעים ונדים, מנשבי על ליבא, ומשככים החמימות שבלב [ל"א]** וברוחניות הכוונה לרוח תורת אמת ליעקב, שעל ידה מכניע את היצה"ר בבחי' תבלין/כ"ב/, ועושה מידה להתלהבות ע"י המידות שבה.

לכך נאמר ביעקב (ב"ר וישב פ' פד) /ל"ג/ ל"ד/ ביקש יעקב היינו הריאה, לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף, היינו החמימות שבלב. כי יוסף הצדיק לבו בוער בשלהבת הגבורות והחסדים, כי

^{כ"ד} **בראשית פרק מא (מה) ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח ויהן לו את אסנת בת פוטי פרע פהן אן לאשה ויצא יוסף על ארץ מצרים:**

פרש"י – (מה) צפנת פענח – מפרש הצפונות ואין לפענח דמיון במקרא:

^{כ"ה} **תהלים פרק קיט (יא) בלבי צפנתי אמרתך למען לא אֶחטא לך:**

רד"ק (יא) בלבי צפנתי. אני נוהר שלא אשכחנה, אלא היא צפונה בלבי, למען לא אחטא לך, כי השוכח יחטא במצוה:

^{כ"ו} **וכו' – בדרך כלל שכתוב וכו' הכוונה שגם המשך הפסוק קשור לעניין.** דהיינו שהכוונה בעיקר לתורה הצפונה בלב ואמנם גם צפנת פענח רומז לדבר ה' הצפון בחלום. ודבר ה' הוא בחי' תורה.

^{כ"ז} **עיין תורה רמב שתאוות ניאוף היא טומאת מת אבי אבות הטומאה, נמצא שמי שבחי' יוסף דהיינו הלב שלו מת ע"י שמתחמם בפגם הברית תקנתו תורה שתנשב בו.** (שם התיקון הוא צדקה אבל לפי המבואר כאן התיקון ע"י תורה)

^{כ"ח} **תורה מט אות א – לפי אור להביות הלב של איש הישראלי, אי אפשר להתגלות מהמדות.** כי אור להביותו, הוא עד אין סוף, היינו אין סוף ואין תכלית לתשוקתו:

^{כ"ט} **פרש"י דברים פרק טו לט עה"פ לא תתורו – העין רואה לב חומד וכלי המעשה גומרים**

^ל **כמבואר בתורה מט אות א' – ואית יצירה לטב ולביש, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (פרכות ס"א): "וייצר" בשני יודין וכו'. והם שני יצירי, יצר טוב ויצר הרע. היינו מחשבות טובות, הם יצר טוב. ומחשבות רעות, הם יצר הרע. פי עקר היצרים, הם המחשבות והחכמות שבלב, כמו שכתוב (בראשית ו'): "כי יצר מחשבות לבו" וכו'. וכשאדם חושב במחשבות רעות, הוא מטמם את החלל של הבריאה, ששם התגלות המדות. כי הלב הוא צור העולמים, הינו צור המדות. כי לפי אור להביות הלב של איש הישראלי, אי אפשר להתגלות מהמדות. כי אור להביותו, הוא עד אין סוף, הינו אין סוף ואין תכלית לתשוקתו: ויצירה לצמצם ההתלהבות, כדי שישאר בלב חלל, כמו שכתוב (תהלים ק"ט): "ולבי חלל בקרבי". ועל ידי הצמצום של ההתלהבות, יוכל לבוא להתגלות מהמדות, הינו לעבד את השם יתברך בהדרגה ובמקדה. ומחשבות טובות ערלת לב, הן יצירי טבין. שעל ידן נתגלית פעולות ומדות טובות, והינו יצירה לטב. וכשחושב מחשבות רעות, הוא מטמם הלב, בבחינת ערלת לב. ומקלקל את הבריאה, הינו החכמה שבלב. פי היצר הרע הוא טפשות הלב, כמו שכתוב (דברים י'): "ומלתם את ערלת לבבכם", ותרוממו: ית טפשות לבבון. וטפשות, הוא קלקול הבריאה, שהיא על ידי החכמה: נמצא בשאדם חושב מחשבות טובות בלב איך לעבד את השם יתברך, בזה נעשה לבו, בבחינת: "צור לבבי", ובבחינת: "ולבי חלל בקרבי", שבתוף החלל יתגלו פעולותיו. ועל ידי פעולותיו ומדותיו הטובים, יתגלה שהוא מקבל על מלכות שמים שלמה:**

^{כ"א} **תיקון יג דף כה. ה"ל, עיין גם תיקון כה דף ע. וזוהר רע"ט פנחס דף רכו: ולעיל תורה ס דף עה ותורה עה דף צב: ותורה רכה דף קיד.**

^{כ"ב} **קיושין דף ל: תנו רבנן ושמתם סם תם נמשלה תורה כסם חיים משל לאדם שהכה את בנו מכה גדולה והניח לו רטיה על מכתו ואמר לו בני כל זמן שהרטיה זו על מכתך אכול מה שהנאתך ושתה מה שהנאתך ורחוץ בין בחמין בין בצונן ואין אתה מתיירא ואם אתה מעבירה הרי היא מעלה נומי כך הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו שנאמר הלא אם תטיב שאת ואם אין אתם עוסקין בתורה אתם נמסרים בידו קשה רובץ ולא עוד אלא שכל משאו ומתנו כך שנאמר ואלו תשוקתו ואם אתה רוצה אתה מושל בו שנאמר ואתה תמשל בו תנו רבנן קשה יצר הרע שאפילו יוצרו קראו רע שנאמר כי יצר לב האדם רע מנעוריו אמר רב יצחק יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום שנאמר רק רע כל היום ואמר ר"ש בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו שנאמר צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לו שנאמר אלהים לא יעזבונו בידו תנא דבי ר' ישמעאל בני אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח ואם ברזל הוא מתפוצץ שנאמר הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע אם אבן הוא נימוח שנאמר הוי כל צמא לכו למים ואומר אבנים שחקו מים:**

^{כ"ג} **שם פסקא ג' הובא בפרש"י ריש פרשת וישב (בראשית לו ב) בשינוי לשון והוא לשון רבינו כאן.**

^{כ"ד} **בראשית רבה פרשה פד פסקה ג – (איוב ט) אם שוט ימית פתאום אנטונינוס שאל את רבינו א"ל מהו דכתיב אם שוט ימית פתאום א"ר גזור דיסב מאה מגלבין והוא יהיבין מאה דינרים דין סכום לדין ודין סכום לדין ולא מפקין מידיה כלום בענין הזה מלעיג על המוכה (שם) למסת נקיים ילעג א"ר אחא בשעה שהצדיקים יושבים בשלוה ומבקשים לישב בשלוה בעולם הזה השטן בא ומקטרג אמר לא דייך שהוא מתוקן להם לעולם הבא אלא שהם מבקשים לישב בשלוה בעולם הזה תדע לך שהוא כן יעקב אבינו ע"י שבקש לישב בשלוה בעוה"ז נדווג לו שטנו של יוסף וישב יעקב (שם ג) לא שלותי ולא שקטתי לא שלותי מעשו ולא שקטתי מלבן ולא נחתי מדינה ויבא רוגז בא עלי רגזו של יוסף:**

מדתו יסוד/ל"ח שבו חסדים וגבורות כידוע. ובבר מצווה מקבל נשמה קדושה וכנגדה מתגברות כל התאוות ובפרט התאוה הידועה, ויוסף הצדיק היה אש להבה, וזה לעומת זה התגברה בו התאוה מאד, וזהו רוגזו של יוסף דהיינו התגברות הרוגז שבו לעומת הקדושה, והיה מתגבר עליה באש להבה, וכן כל מעשיו היו אש להבה שע"כ היה מוכיח את אחיו הרבה, באש להבה, תוכחה שאינה מתקבלת, על כן שנאוהו כמבואר בכתובות שהמוכיח הוא שנוא/ל"ו, וכ"ש כשמוכיח באש להבה. ויעקב אבינו בחי' ריאה המנשבת על יוסף לקררו קצת מההתלהבות כדי שיהיה בכלים, ועל כן היה מלמדו תורה יותר מכל אחיו/ל"ג, כי התורה היא בחי' ריאה המנשבת על הלב לקררו כנ"ל. ומסתמא היה יעקב נע ונד בביתו כדי לנשב על לב יוסף, ועוד גם שלח אותו להיות נע ונד לחפש את אחיו שע"ז יתקרר קצת, ולא הואיל כראוי, לכן משמים גלגלו שיהיה נע ונד למצרים בניסיונות קשים ובית אסורים. ולבסוף גם יעקב בעצמו נע ונד למצרים. ובכל ניסיונותיו הקשים של יוסף היה יעקב מנשב בו ע"י שנע ונד בביתו, שע"ז נראית דמות יעקב/ל"ח ליוסף בחלון הדמיון תמיד ונתן לו כח לעמוד בכל הניסיונות. (כך נ"ל בדרך אפשר)

מה שנקרא יעקב בחי' ריאה מחייה מתים, נראה כי רבנו מביא דוגמא מיוסף הצדיק שהתגבר על תאוותו מצד גודל נשמתו ונשיבת יעקב עליו, ולא היה רשע אף לרגע, אבל לוליא נשיבת הריאה עליו היה נופל בתאוה שהיא אבי אבות הטומאה כטומאת מת ונקרא רשע בחייו. נמצא יעקב אבינו ע"י שנע ונד בביתו נשב בו והחיה מתים דהיינו רשעים הנקראים מתים בחייהם. ואולי אפ"ל כך על אחד שיש לו רב צדיק תלמיד חכם שתורתו בתוך מעיו, שע"י שנע ונד בביתו מנשב על לב תלמידו לקרר תאוותיו וע"י להחיות אותו להצילו מלהיות נקרא מת בחייו.

נמצא שע"י מה שאדם שהוא בחי' תורה, כמ"ש (במדבר יט) ל"ט זאת התורה אדם, נע ונד אפילו בתוך ביתו, יכול לשכך את האש התאוות שבלבו ואם הוא צדיק גם את התאוות שבלב תלמידו, שהוא בחינות דינים, ויכול להחיות מתים שיהיו חיים/מ' ולא רשעים הנקראים מתים בחייהם/מ"א :

עד כאן ביאור חברותא לתורה צב

ל"ה ראה תורה יא אות ד' שהיסוד נקרא בועז כי בו עזות דהיינו תקיפות לצאת ממחיצתו, ובו חסדים וגבורות שמצד הקליפה הם יצה"ר נוראה להתגבר ולהשפיע במקום הלא נכון, ורק ע"י התגברות גדולה מתגבר בגבורות קדושות להשפיע חסדים קדושים במקום הנכון המוליד כבוד שמים.

ל"ו כתובות קה: וראה תורה י' אות ד'.

ל"ז ראה ב"ר פד ח' שכל מה שקיבל משם ועבר מסר לו. ובפרקי דר"א ח' שמסר רק לו את סוד העיבור. (אישי התנ"ך)

ל"ח סוטה לו: – תנא דבי ר' ישמעאל אותו היום יום חגם היה והלכו כולן לבית עבודת כוכבים שלהם והיא אמרה להן חולה היא אמרה אין לי יום שניזקק לי יוסף כיום הזה ותתפשהו בבגדו לאמר וגו' באותה שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון אמר לו יוסף עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפוד ואתה ביניהם רצונך שימחה שמך מביניהם ותקרא רועה זונות דכתיב ורועה זונות יאבד הון מיד ותשב באיתן קשתו.

תורה קנ – דיוקנו של אביו ראה (סוטה ל"ו: תנחומא פרשת וישב). הוא דבר נסתר מאד, איך הדמות נתראה, והוא בעצמו אינו יודע, כי בודאי יעקב לא ידע. ומעלת הנסיון אף שראה דמות דיוקנו. הם דברים נסתרים ומכסים מבני אדם:

ל"ט במדבר פרק יט (יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים:

מ' שיהיו חיים צ"ע נראה מיותר שכבר אמר להחיות מתים, ומסתמא אין הכוונה להיות מת שישאר מת. ונ"ל שרמו לרשעים הנקראים מתים בחייהם, אבל ע"י נשיבת היראה עליהם הם נקראים חיים.

מ"א ברכות דף יח: דתנא סיפרא דבי רב ביזמא דסיתוא והמתים אינם יודעים מאומה אלו רשעים שבחייהן קרויין מתים שנאמר ואתה חלל רשע נשיא ישראל ואי בעית אימא מהכא על פי שנים עדים או (על פי) שלשה עדים יומת המת חי הוא אלא המת מעיקרא: